

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De iustitia et iure - Cod. Ettenheim-Münster 197

Bach, Iacobus

[S.l.], 1636

Sectio VIII.

[urn:nbn:de:bsz:31-117148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117148)

SECTIO VIII

Utrum Iudex debeat omnino iudicare secundum
leges scriptas?

Distinguerendum e de Iudice, alig e de Iudice maximo seu principe,
alius e Iudex inferior seu subordinatus, quales s Patres, Gover-
natores, Senatores, imo e totus Senatus Regius supremus seu cum suo
Praeside, ut ait Guarrius lib. j. variarum cap. j. num. 7.

Hoc supposito certum e apud oes quando lex scripta
continet ius naturale quemlibet Iudicem etiam Principem supremum
debere secundum legem illam iudicare, nemo e. qd. quicquam facere
contra Ius nae. Difficultas e quando lex scripta n continet merum Ius
nae, sed illud determinat iuxta varias exigentias Legum. ut cum
lex praecipit furem interfici, an possit Iudex in minoram poenam imponere,
e hic de alio.

Quis e vera doctrina e Iudicem inferiorem d n poe.
facere, sicut Princeps aliquando pot. Ita S. Thomas in prax. q. 66.
art. 5. & q. 67. art. 4. Ito e de Subditis q. 2. art. 5. Suarez lib.
5. de legib. cap. j. Salas de legib. disp. 15. sect. 2. Legi in prax.
cap. 29. sub. 5. & novissime Thomae Sanchez lib. 6. conditionum sub.
25. e alij contriter. e quidem qd. attinet ad Principem supremum nae
e qd. ipse pot. ex rationabili caa dispensare in legib. positulis & licet lex
imponat poenam alicui, s Princeps ex caa rationabili dispensare in illa
lege. in causis a. civilib. vix continget casus in quo Princeps non
teneatur iudicare secundum leges, qd. subditis hnt Ius ex lege d rem quam
petit vel defendit, n pot. ergo a Principe privari suo iure. aliquando
tn pot. evadere casus quo Princeps pot. n iudicare secundum leges
scriptas, qd. sicut p dominium ^{alium} hnt transferre bona aliquando
vni subdito e dare alicui p bonum eorum, ita p rem bonum eorum
pot. in caa civili n iudicare secundum legem scriptam.

De Iudice. a. inferiori s h corollio: qd. poena que datur
per legem, vel imponitur ipso facto, vel totum daturus poena ponenda.
si primum iam n pertinet ad Iudicem nisi declarari delictum com-
missum & excipi poenam n vero illam imponere. si 2dum, Iudex te-
netur ex vi legis ad imponendam illam poenam, nam lex quatenus poena-
lis, e lex e obligat ipsum Iudicem ad imponendam poenam, quid e.
aliud

Aliud e illa lex nisi preceptum impostum iudicibz de imponenda
tali poena pro tali delicto. cum ergo iudex inferior n̄ pot̄ dis-
pensare in lege sui superioris, n̄ pot̄ n̄ imponere illam legem. et idem
procedendum erit de alijs legibz statutis modum procedendi in iudicio
tam civili quam criminali, in nulla e. poterit iudex inferior
dispensare q̄ eadem ratione.

Hinc inferitur primo n̄ pot̄ iudicem inferiorem au-
gere poenam a lege prescriptam, in hoc e. committeret etiam iniuriam
contra ipsum rem a quo maiorem poenam exigeret quam ex lege
debetur, q̄ licet pro illo delicto potuisset rationabiliter gravior poena dari,
lex tñ taxans illam poenam eo ipso limitavit potestatem iudicis ne
graviosem imponeret. Póterum cum hoc fiat iudicem aliquando
augere poenam q̄ peculiaris circumstantias quæ delictum fortasse nota-
biliter aggravaverunt, ut si crudelissimo mortis genere factum fuisse
homicidium, lex e. statuens poenam legitime de delictis ordinarijs et
ordinario modo factis, ut notat Suarez tit. 1.º num. 5. cum alijs.

Infero 2do quid dicendum sit circa commutationem
poena a lege prescripte. haec e. poena duplex dei p̄, scilicet vel pecu-
naria, vel alterius rei, de poena pecuniaria potest dicitur, seorsim,
q̄ propter hanc difficultatem an eius remissio sit iniuria contra illum
pro ea poena debet applicari. De alijs ergo poenis regula generalis
e. n̄ pot̄ iudex inferioris eas relaxare vel minuire, nisi ex ca.
ita Navarra in memochi num. 14. lib. 5. et alij episcopi, q̄ n̄ pot̄
dignitate in lege statuentes illam poenam, ex ca. tñ pot̄ poenam
moderari, censetur. e. ca. in delicto condonati partis laici quæ accusa vit
e. condonat ante sententiam letam, in quocumq; de iure Hispano remittitur
poena capitis vel mutilationis, ut habet in l. 22. art. 7. part. 7. extra
rimen, tñ adulterij, ubi glossa notat p̄ de conforme. iur. iur. Ratio
a. e. p̄ q̄ casante accusato iam iudex potest ex officio, hoc e. per
inquisitionem quo casu n̄ debet procedere ad poenam ordinariam, de hoc
tñ consulendi s̄ legibz a quos pertinet, p̄ etiam partem ^{non} condonantem
poenam minuire vel commutare, quando verus e. vir publicus
vel bono cori necessarius, ut si est episcopus rex tempore belli e. c.,
licet solo videatur negare, in lib. de secreto, membro 2.º q. 5.
concl. 5. Alij tñ iudicibz id concedunt, q̄ ad iudicem etiam infe-
riores pertinet procurare bonum cori e. illi postponere ius priva-
tum accusatoris.

Dices q̄ nulla e. differentia inter Principem
republicam et iudicem inferiorem, neuter e. sine ca. p̄ remittere
vel minuire poenam in lege prescriptam, utiq; a. p̄ cum ca.

Q

Et magnam e[st] differentiam, nam iudex inferior solum potest id fa-
cere in casibus iure vel consuetudine exceptis, vel quando per exigentiam
præsumitur voluntas Principis idcirco sua lege obligari in illo casu,
nec potest facile tunc ad Principem recurrere. unde notat Suarez ubi s[up]ra
num. 9. vix potest contingere. Sed iudex inferior potest minuire poenam
legis nisi quando tenetur illam minuire. Et verò Princeps potest illam
minuire dispensando in lege, dummodo dicit eam sufficiens ad dignen-
dum, qualis saepe e[st] conciliare aisi subditorum exercendo in eos libe-
ralitatem e[st] clementiam, complacere etiam alteri Principi in potentia,
e[st] alia similes. Raro tamen e[st] non nisi ex gravissima causa habeat
etiam supremo Principi eiusmodi indulgentiam, quando pars laesa non
condonatur, sed potius inibat quod puniatur. Venit Princeps etiam
supremo debet attendere ad bonum publicum, cui si ea indulgentia nocet
quod frequentiora erunt scelera e[st] homines scelerati violentiores fierent,
tunc nec Princeps ipse poterit poenam minuire cum notabili Rei-
publicæ detrimento.

In foro 3tio resolutionem alterius dubij magis moralis:
an e[st] quomodo liceat apud Iudicem intercedere pro delinquentibus,
ex iure e[st] videtur inferri de nequaquam licere, sed a nemine pe-
tere, totumque gratia habet, si sit peccata, si ergo Iudex non potest licite remittere
vel minuire poenam legis non habet apud eam intercedere pro male-
factoribus. In contrarium autem e[st] usus pietum hominum e[st] antiquorum
Patrum qui hoc fecerunt, quorum loca vide apud Suarez ubi s[up]ra num. j.
Et licetum e[st] in primis rogare personam privatam
sua parte laesam ut iniuriam remittat e[st] ab ex accusate desinat,
ut hoc modo iterum potest potest Iudex mitis se habere cum delinquente,
si persona laesa sepe semper potest condonari, ut docet Ioto. 3 de Iudicia
q. 4. art. 4. Potest item peti a Iudice quod si res fuerit dubia e[st]
arbitraria mitior interpretatio fiat, ut docet Suarez ubi s[up]ra num. j.
Item potest tamen remittatur de poena quantum intra latitudinem Iudicis
remitti potest, de quo videatur Castro 2. de lege poenali cap. j. 3. concl.
j. Venit in eiusmodi intercessionibus magna prudentia e[st] adhiben-
da. primo si delicta sint frequentia e[st] ex clementia Iudicum Republ.
graviter patitur, vitanda e[st] intercessiones. 2do consideranda e[st] per-
sone intercedens, nam persona laesa seculum potest intercedere ad ostendenda
charitatem Christianam erga offensorem. 3tio consideranda e[st] persona
Iudicis, nam si sit doctus, probus, e[st] condans in administratione sui officij,
seculum potest apud eam intercedi, non e[st] præsumitur concessurus quod non licet,
si vero sit indoctus vel infirmus e[st] qui facile remittitur personam in-
tercessoris cui placere desiderat e[st] a quo dependet, tunc non nisi cum
magna

magna cautela retentionem e dicendo si peti nisi id solvatur intra 64.
Iustitia terminos fieri possit.

Infertur quoque resolutio alterius questionis: an Iudex qui
sine causa sufficiente poenam legis relaxaverit vel diminuit, teneatur
ad restitutionem. Iudex ubi se num. 6. distinguit inter poenam
pecuniariam quae applicatur parti laesa aut fisco vel alijs personis,
& inter poenam quae solum tumitur in vindictam & exemplum,
quales e poena temporalis &c. de hac 2da poena videtur nulla esse
obligatio restituendi, nisi fortasse ex illa relaxatione aliqua damna
patitur Republ. cuius indemnitati Iudex progreere tenebatur.

De primo a. generae poena dicit si esse remitti a Iudi-
ce vel diminui sine iniustitia contra illum cui debuit applicari
& hoc si solum quando poena ipso facto per legem imposita sit, sed
etiam quando praecipitur imponi a Iudice. vnde, in fortiori Iudicem re-
mittentem poenam, tenetur ad restituendum illi cui debuit poena applicari.
quam sententiam docet etiam alij multi. Angely verb. poena num.
38. Kuehl. verb. Iudex jmo q. 11. art. 5. Petrus de Sedena in summa
tract. 2. de Iustitia commutativa cap. 22. post b. consilium ubi
dicit esse eorum Thomistarum. Argonus in pres. q. 62. art. 7. & his
tm. Bannar tm. art. 3. & q. 69. art. 4. & q. 69. art. 2. De Kelly
lib. 2. de restitutione q. 10. Ratio e, quia ille cui poena debet
ex lege applicari iam habet ad eam alij Ius si violare videtur Iudex,
cum interrogatus si facit si Ius illud reducat ad actum seu complet
per auptionem poena debita.

Alj tm negant Iudicem teneam ad restituendum illi cui
poena debuit applicari, licet in hoc ipso graviter peccaverit. in Leiry
lib. 2. cap. 13. de b. jo. num. 72 et 73. Salas dicta disp. 35. de legi-
bus num. 108. & alj quos afferent. quae sententia e satis probabilis.
quae licet Iudex teneatur ex Iustitia erga Republicam impedire dam-
nae ipis Republ. ead hunc finem debet observare leges poenales, si in
oribus hac obligatio ex debito beneplacendi illis quibus poena debent
applicari, quare licet teneatur restituere Republ. indammis secutis
Iux illa indulgentia e, nimia relaxatio poenali, si tm is quibus poena
si e applicata hi e, si habet Ius nisi valde remotum, quatenus Iudex
teneatur consulere Republicae & ad hunc finem applicare poenas talibus
personis, & hic videtur esse usus communis, nullus e. e Iudex qui restituat
penam poenalis, sed solum accusati si postea in Iudicatu de illa
remissione, & tunc si condemnatur cogetur solvere totum vel partem ex
vi sententiae pro culpam praecedentem. Alter tm dicendum licet quando
custodes demerent Iudici damnum illatum, tunc e. si Iudex si
facit

facit notificari parti damnificata, ut ubi satisfieri exposcat, sed
 solum condemnet ad poenam, tenetur compensare parti damni
 qd pona e, qd ex officio tenetur impedire, cum sit, ne subitum dam-
 num patiantur & debet admonere illam ut petat sibi restitui dam-
 num, qd bene probat Thomas Sanchez lib. 5. consil. dub. 2.

¶ Hinc inferitur contra aliquos eto n lege distingui
 de iudice qui cum ignorantia invincibili illis obligatis restituendi,
 omisit condemnacionem ad poenam, vel qui omisit quum vera illis obligatis,
 ipse ut ille teneatur ad restituendum, n dam. hac tñ distinctio
 si vis etur ad propositum qd si iudex inique absolvit reum a poena
 debita licet ignoret obligacionem restituendi, adhuc illa e actio inique
 e. iniusta, sicut si abscondas iniuste manuum aliorum, licet ignores
 obligacionem restituendi pro damnis percutis, adhuc teneri illa restitui-
 re. Et similiter iudex tenebitur, licet ignoret illam obligacionem vel
 certe ex alio capite, excusandus e.

¶ Inferitur eto neq etiam e ad propositum distinctio:
 nam aliam de iudice procedente ex officio contra delinquentes, vel
 procedente ex delatōe eorum quibz poena applicanda erat ex pte potē-
 tibz qd applicatur, nam in primo casu, inquirunt n teneri iudicem ad
 restituendum, in 2do teneri. ita Vazquez 2 tom. in j. 2da. disp. 77. c.
 cap. 5. qd in 2do casu iudex ex factitia debet reddere. Jus suum
 petenti fieri sibi applicacionem poene, quare ex violatōe illis iuri tene-
 bitur restituere poenam qua debebatur. hoc tñ distinctio n placet,
 ut dixi, qd licet iudex procedat ex delatōe. eorum quibz poena applicari
 debet, n tñ petitur aliquid ex iustitia d. commutativa debitum, sed
 aliquid qd iudex qd bonum cone. debet illis applicare, quare omisso
 illis applicacionis solum erit contra bonum cone, sicut dicitur solut de
 illo qui eligit indignum ad beneficium omisso digno n teneri ad
 restituendum digno sed e contra cui nocuit illa electio.

¶ Inferitur 7mo post iustitiam remel letam teneri iudicem
 ex iustitia ducere ad effectum applicacionem poena factam tali poena.
 ita Castro 2do de lego poenali cap. 12. Ratio. a. e, qd per sententiam
 ipsam transferatur dominium in illum cui poena applicatur.

Sectio IX.